

ХАШКА АКАДЕМИЈА ЗА МЕЂУНАРОДНО ПРАВО У 1964 И ПЛАН РАДА ЗА 1965. — Следећи дугогодишњу праксу, у јулу и августу 1964 одржани су летњи течајеви на Хашкој академији за међународно право (даље Академија) подељени у два периода (1). Од друге половине августа 1964, тј. после завршетка летњих курсева, упоредо су отпочели са радом осми годишњи скуп Истраживачког центра Академије и други Семинар Академије посвећен успоми Дага Хамаршелда и завршили рад крајем септембра 1964.

Први период летњих курсева био је претежно посвећен проблемима међународног приватног права и међународних организација и трајао од 6 до 24 јула 1964. Он је обухватио следећа предавања: Општи курс међународног приватног права (проф. *G. Kegel* — Немачка), Афрички проблеми међународног приватног права (*Ph. Francescakis* — Француска), Главне области избора закона (проф. *W. Reese* — САД), Заштита малолетника у међународном приватном праву (проф. *W. von Steiger* — Швајцарска), Међународно приватно право у социјалистичким земљама (*E. Szaszy* — Мађарска), Однос између међународног јавног права и унутрашњег права (проф. *H. F. Van Panhuys* — Холандија), Савремени развој међународне арбитраже (*C. M. Spofford* правни саветник) и Квази-законодавна делатност специјализованих установа (*H. Saba*, главни правни саветник UNESCO — УАР).

Други период био је посвећен међународном јавном праву и трајао од 27 јула до 14 августа 1964. Општи курс из међународног јавног права држао је проф. *R. Quadri* (Италија). Затим су следила предавања: Доктрина о јурисдикцији у међународном праву (*F. A. Mann*, адвокат — В. Британија), Космичко право (проф. *M. Lachs* — Пољска), Домашај и правне последице ставова и једностраних аката (проф. *G. Venturini* — Италија), Међународно право Европе и Мале Азије између 100 и 650 г. н. е. (проф. *S. Verosta* — Аустрија), Општа правила примењена на управне спорове европских заједница (проф. *A. de Laubadère* — Француска) и Сарадња УН и Организације америчких држава на пољу мирног решавања спорова и колективне безбедности (проф. *J. de Arechaga* — Уругвај).

У оквиру Истраживачког центра обрађивана је тема: „Упоредно проучавање постојећих међународних судова и њихова надлежност“. Центар је радио од 18 августа до 25 септембра 1964 а сви учесници били су подељени у две групе према језику којим се служе. Руководилац француске говорне групе био је *J. Dupuy*, проф. Правног факултета Универзитета у Екс-ан-Провансу (*Aix-en-Provence*), док је проф. *V. Boutros — Ghali*, са Факултета економских и политичких наука у Каиру, био на челу енглеске говорне групе. Циљ Центра био је да омогући лицима која су одмакла

(1) Течајеви се одржавају сваке године почев од 1923 досад с прекидом у периоду 1940—1946. Досад је објављено 108 томова у познатој збирци *Recueil des cours de l'Académie de droit international de la Haye*, закључно са првом књигом из 1963. Као предавачи на Хашкој академији из наше земље учествовали су: Живојин Перич (*Conception du droit international privé d'après la doctrine et la pratique en Yougoslavie, Recueil des cours, 1929, 28, III*), Милорад Стразнички (*Les conférences de droit international privé depuis la fin de la guerre mondiale, Recueil des cours, 1933, 44, II* и *Jurisprudence de la Cour Suprême de Plébiscite du Bassin de la Sarre, Recueil des cours, 1939, 69, III*), Ђорђе Тасић (*La consuecne juridique internationale, Recueil des cours, 1938, 65, III*), Јурај Андраши (*La souveraineté et la Société des Nations, Recueil des cours, 1937, 61, III* и *Les relations internationales de voisinage, Recueil des cours, 1961, 79, II*), и Милан Вартош (*Le statut des missions spéciales de la diplomatie ad hoc, Recueil des cours, 1963, 108, I*).

у изучавању међународног права а желе да продубе своја знања из наведене области или се баве педагошким радом, да се шест недеља посвете истраживачком раду и учествују у семинарским дискусијама у Академији. Учесницима је стајала на располагању Библиотека Палате мира. Учесници у раду Центра били су обавезни да на крају, пошто су претходно усмено одбранили рад и саслушали примедбе руководиоца групе и осталих учесника у раду Центра, писмено доставе рад о једном питању из области теме која је била предмет истраживања. Тај рад је услов за добијање дипломе Истраживачког центра Академије који подлежи коначној оцени руководиоца групе (2).

Семинар Академије посвећен успоми Дага Хамершелда је нови облик рада Академије. Он је отпочео рад први пут 1963 а у 1964 одржан је други његов радни скуп. Финансиска помоћ за одржавање овог семинара пружена је Академији од стране Задужбине Дага Хамершелда. Семинар је намењен лицима која раде у дипломатској служби или су на путу да то буду као и млађим научним радницима који се баве међународним правом а иначе су из оних држава Азије и Африке које су за последње две деценије ступиле на пут независности. Циљ семинара је да се помогне кандидатима у њиховом практичном раду а организација семинара је прилагођена индивидуалном раду са сваким кандидатом посебно. Број слушалаца је сведен на 15. Директор Семинара у 1963 као и у 1964 био је проф. *E. Hambro* (Норвешка). Поред других професора и познавалаца науке и праксе међународног права кандидатима је пружао помоћ и одржао неколико курсева и југословенски проф. *J. Andrassy*. На дневном реду Семинара била су следећа питања: Уједињене нације, Међународни токови, Права човека, Страна инвестирања и Мирно решавање међународних спорова.

Академија је објавила и програм своје делатности за 1965. И ове године биће заступљени сви облици рада као што је то било у 1964 (летњи течајеви, Истраживачки центар, Семинар Дага Хамершелда, усмени и писмени испити за диплому Академије).

За први период (5—22 јули 1965) летњих курсева предвиђена су следећа предавања: Општи курс међународног приватног права (проф. *M. Yasseen* — Багдад), Деликтне обавезе у међународном приватном праву (проф. *G. Weitzke* — Бон), Однос између униформног права и међународног приватног права (проф. *F. Malintoppi* — Камерино (Италија), Историјски осврт на тумачење међународног приватног права (проф. *G. Barile* — Фиренца), Сукоб закона у области међународне купопродаје: доктрина и пракса социјалистичких земаља (проф. *L. Lunz* — Москва), Међународни проблеми телекомуникације (*J. Evensen*, директор правне службе МИП Норвешке), Сукцесија државе (проф. *K. Zemanek* — Беч) и Однос надлежности Суда европских заједница и унутрашњих судова (*A. Donner*, председник Суда правде европских заједница).

Други период (26 јули—12 август 1965) биће посвећен међународном јавном праву и међународним односима. Учесници течајева имаће прилику да саслушају следећа предавања: Општи курс међународног јавног права (проф. *W. Bishop* — Мичиген САД), Међународно право и национална политика (проф. *L. Henkin* — Универзитет Колумбија), Савремени правни видови изабегличког проблема (*F. Schnyder*, Високи комесар ОУН за изабеглице), Женевске конвенције од 1949. (проф. *G. Draper* — Лондон), Правила међународног права која се односе на грађански рат (проф. *R.*

(2) У току 1964 на летњем курсу из међународног приватног права узело је учешћа 3, на курсу из међународног јавног права 7, а у раду Истраживачког центра 2 слушаоца из Југославије. Треба напоменути да се упоредо са одржавањем летњих течајева врше припремне консултације са кандидатима и на крају сваког летњег курса излазе на писмен и усмен испит за добијање дипломе Академије. Досад је из Југославије само један кандидат положио ове испите, док их је неколико испунило услове и добило диплому Истраживачког центра Академије.

Pinto — Париз), Ширење међународног друштва у XIX и XX в. (проф. А. *Tryol y Serra* — Мадрид) и Начела међународног права у будистичкој доктрини (проф. К. *Jaytilleke* — Цејлон).

Тема деветог скупа Истраживачког центра Академије (17 август — 24 септембар 1965) биће: „Улога уговора у унификацији међународног приватног права“. Рад у њему изводиће се према истим начелима као и 1964. Руководилац француске говорне групе биће *Ph. Francescakis*, директор истраживања у француском националном центру за научно истраживање а енглеске говорне групе *F. Riad*, професор Универзитета у Каиру. Ове године биће организован рад трећег Семинара посвећеног успоми Дага Хамершелда (17 август—24 септембар 1965).

Слушаоци летњих течајева носе по правилу сами трошкове боравка у Хагу, мада и Академија даје извештан број стипендија. Кандидатима се по правилу препоручује да траже финансијску помоћ за одлазак у Хаг од установа где су запослени и од својих држава. Број слушалаца летњих течајева, по правилу, није ограничен. — Учесници за рад у Истраживачком центру бирају се на основу претходног конкурса Кураторијума Академије и сви имају стипендије било Академије било Рокфелерове фондације. Прима се укупно 30 кандидата (по 15 за енглеску и 15 за француску говорну групу).

Др. Стеван Ђорђевић

ПРАВНА НАСТАВА У СЈЕДИЊЕНИМ АМЕРИЧКИМ ДРЖАВАМА. — Задатак правних школа сличан је у већини земаља. Оне треба да допринесе познавању права. Тај свој задатак оне првенствено врше путем обучавања младих правника за вршење њихових будућих функција а понекад и путем развијања научног рада, унапређивања наставе и општег ширења правне културе. Правне школе различитих земаља не врше свој задатак доприношења познавања права на исти начин, па упознавање са постојећим сличностима и разликама наставе може да буде корисно не само у тражењу нових путева домаће наставе него и као потврда добро изабраних постојећих решења.

За југословенске правнике и уопште за правнике са европског континента нарочито је занимљиво да се упознају са правном наставом у САД. У њима децентрализована често недржавна правна настава развијала се на основама друштва са посебним одликама и правног система знатно друкчијег од правних система европских земаља.

Обавезно школовање у основној школи код њих почиње са шест, а код нас са седам година. Оно и тамо и овде траје осам година. Средња школа код њих, као и код нас, траје четири године. После средње школе наш деветнаестогодишњак може да се упише на правни факултет. У Америци, међутим, осамнаестогодишњак који је завршио средњу школу није још зрео за правни факултет (или правну школу, како је они зову, употребљавајући реч *faculty* да означи наставно особље).

У САД се правно школовање сматра за последипломске студије а правни факултет за последипломску школу. Зато свршени средњошколац, не рачунајући изузетке, мора три до четири године да похађа колеџ да би тек после тога могао да се упише на правни факултет односно у правну школу. Одељења у колеџу одговарала би факултетима наших универзитета утолико што се ту студије ограничавају на посебне области. Право се на

колеџу не студира. Уколико касније по завршетку студија права млади Американца успе да се посвети послу у коме ће комбиновати своје знање из колеџа са правним знањем, ова двострука стручност даје врло добре практичне резултате. Американци ово истичу као преимућство свог начина припреме правника, напомињући и то да се тек у колеџу стиче озбиљније образовање. Међутим, релативно је мали број правника који могу у већој мери да се користе и својим ранијим студијама у колеџу, рецимо из економије, књиговодства, социологије, историје или филозофије, а они који су студирали физику, хемију, географију или сл. немају скоро никакве изгледе да то своје знање користе као правници. Сем тога, ако се 18—19 година живота узме као граница младалачког доба после које човек обично може зрело да се определи за свој будући позив у животу, тада одлагање због студија у колеџу правниковог опредељивања при избору струке до двадесет прве или двадесет друге године изазива непотребан губитак времена. Ово приписивање посебног значаја колеџу у Америци наводи на закључак да тамо средње школе не пружају онолико знања као средње школе у европским земљама, на пример у Југославији.

У САД постоји 160 правних факултета. Али пошто је њихов квалитет различит, Америчко правничко удружење (*American Bar Association*) признало је само 134 правна факултета. Најважнији критеријуми за ово признање су наставни програм, наставно особље и библиотека. Неки од непризнатих факултета у ствари се много не разликују од импровизованих вечерњих или поподневних курсева.

Број студената на појединим правним факултетима креће се од неколико десетина до хиљаду-две студената. Међу њима је извештан број стипендиста, затим студената који само студирају, као и оних који су послени са пуним радним временом. Више има оних студената права који настоје да запослењем преко лета и разним хонорарним пословима допуне помоћ коју добијају од породице или да се сами потпуно издржавају за време школовања. Ово живот америчких студената чини мање лаким од живота њихових другова са нашег континента али зато појачава њихово осећање одговорности и њихове радне навике. При томе је и њихово право теже за учење од нашег. Број часова на факултету у току недеље сличан је као код нас.

Наставници америчких правних факултета међусобно се разликују по својој стручности и способности. Ако не рачунамо знатан број професора који уз наставу имају и друга запослења, онда за америчког професора можемо рећи да је то човек који се задовољава скромнијим приходима да би могао да ради леп и занимљив посао наставника и правног писца. Међу њима има интересантних правних аутора и веома солидних научника. Природа америчког права, начин наставе, регрутовање наставника и из редова практичара и схватање да студије треба првенствено да служе пракси чине да је амерички професор права ближи пракси него професори из европских земаља укључујући и нашу.

Правне школе се издржавају од разних задужбина, државне помоћи, прилога и школарине чија висина углавном зависи од угледа школе. Школарина је у просеку нешто нижа на државним него на недржавним универзитетима. Факултетске библиотеке су доста велике јер је потребно да садрже обимне збирке судских одлука неопходне америчком правнику.

Предмети који се предају на правним школама слични су најважнијим предметима на европским факултетима (увод у право, уставно, административно, грађанско, трговачко, кривично, породично, наследно, међународно право, судски поступци и сл.), али се многи предмети у појединим школским годинама рашчлањавају на предмете који обухватају уже области (на пр., правни режим инвестиција у иностранству, малолетни преступници, нелојална конкуренција, увод у неко страни право). Филозофији права, историјским и помоћним предметима (историја државе и права, римско право, судска медицина) придаје се мањи значај него у Европи.

Правне студије у САД до дипломирања трају три године и, ако се положе сви предвиђени испити, постаје се дипломирани правник (*B. L., D. J.*). Наставни планови различити су на разним правним факултетима али у суштини обухватају ону материју која се предаје и на европским факултетима. Програми за поједине предмете прилагођени су тамошњем правном систему. Важна разлика америчких наставних планова према европским састоји се у већој могућности избора предмета од стране студента. Он је обавезан да у оквиру студија положи одређени број предмета а који ће то предмети бити зависи добрим делом од њега самог. Преимућство овог начина самосталног избора предмета је у бољој специјализацији правника. Недостатак се састоји у могућности заобилажења неких основних предмета чије је познавање неопходно сваком правнику (на пр., кривичног права), мада каснији рад у области тог предмета то обећава зараду као у другим областима и мада будући правник можда неће непосредно радити у области тог предмета. Исто тако понекад се може сматрати за недостатак и недовољно усмеравање правног образовања још неискусног студента права. Ови недостаци се делимично отклањају утврђивањем извесног броја предмета за обавезне. Могућност за неку врсту избора смера приликом студија пружа се студенту и тиме што може да врши избор правне школе на коју ће се уписати, а поједине правне школе у својим наставним плановима дају већи значај неким посебним гранама права (трговачком, међународном, кривичном, итд.).

Мање познати факултети су обично претежно наставне установе а познатије правне школе имају и научне задатке (Харвард, Јел, Колумбија, Њујорк, Чикаго, Беркли, Калифорнија и др.). Пре свега, од њихових професора се захтева да објављују своје радове у стручној штампи, у оквиру школа се остварују научноистраживачки пројекти а последипломски студенти такође доприносе правној науци.

Последипломске студије уведене су на истакнутијим америчким правним школама. После годину-две студија може се доћи до степена магистра права (*L. L. M.*), док је за докторат (*J. S. D.*) потребно бар две-три године рада. Изгледа да у погледу последипломских студија Американци нешто више него ми инсистирају на учењу и испитима. Ово се поред осталог може објаснити краћим редовним студијама које тамо трају само три године, као и тиме што се у САД испити по правилу полажу писмено. Ипак се редовно захтевају и посебни писмени радови а израда докторске дисертације представља главни услов за докторат. То је, као и код нас, доста тежак услов јер дисертација треба да представља значјан допринос правној науци.

После дипломирања већина америчких правника полаже судско-адвокатски испит (*bar examination*) који представља један од најважнијих услова за заступање пред судом и практично бављење правом. Испит се већином може полагасти одмах после дипломирања, састоји се из решавања практичних проблема, полаже се пред органима правничког удружења или државе, и доприноси уједначавању нивоа знања правника са разних факултета.

Најзанимљивија разлика између америчке и наше правне наставе постоји у погледу метода наставе. Амерички метод није исти чак ни са наставом у Енглеској која има правни систем *common law*-а. За разлику од нашег и европског метода предавања и систематизованих уџбеника, у САД се право подучава из практичних случајева и полусистематизованих материјала. Часови су само делом посвећени предавању. На њима се води дискусија између професора и студената који такође без устезања дискутују и постављају питања. Као основа за овакав рад служе судске одлуке и други текстови које студенти проуче пре часа. Семинари су слични часовима. Постоји релативно мали број систематских правних уџбеника, а обично се оставља избору појединог студента да ли ће да чита неки од

тих уџбеника. Уместо уџбеника чешће се употребљавају збирке које су састављене за потребе наставе а које садрже исечке или целе судске одлуке, законске текстове, правне расправе итсл.

Овај метод назива се метод практичних случајева (*case method*) за разлику од метода предавања или метода проблема. Он боље одговара земљама *common law*-а него ли земљама са европског континента. Сем тога, *common law* се често сматра само за део широког, древног и општеувојеног система моралних и друштвених правила, кроз који правник треба да нађе прави пут.

Преимућства метода практичних случајева састоје се у томе што боље развија студентову способност самосталног резонувања и већ у току студија га оспособљава за практичан рад. Дискусије у учионици развијају његову моћ усменог изражавања. Ипак, овај начин наставе оставља систематске наставе упознаје студента са правом у целини, тако да изгледа да способност просечног америчког студента за практичан рад непосредно после дипломирања бива од стране просечног европског правника накнађена и превазиђена после релативно кратке праксе.

У закључку би се о америчком начину правне наставе могло рећи да он омогућава обдаренијим студентима да кроз самосталнији рад и кроз избор предмета и специјализацију успешно развију своје способности и дођу до одличних резултата. С друге стране, овај начин наставе оставља просечног студента недовољно оријентисаног и теоријски неприпремљеног за каснији рад. Оваква истовремена преимућства и недостаци наводе на мисао да у тражењу најбољег начина наставе права у појединој земљи треба уз познавање туђих искустава усавршавати и употпуњавати постојеће сопствене путеве.

Михајло М. Аћимовић

САВЕТОВАЊЕ О ПОДЕЛИ НОРМАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ ИЗМЕЂУ ЦЕНТРАЛНИХ ПРЕДСТАВНИЧКИХ ТЕЛА И ИЗВРШНО-УПРАВНИХ ОРГАНА. — У организацији Института за упоредно право одржано је 30 и 31 октобра 1964 Саветовање о подели нормативне функције између централних представничких тела и извршно-управних органа.

За ово саветовање било је припремљено девет реферата од којих су четири (проф. Јована Стефановића, др Павла Николића, Миодрага Јовичића и проф. Дана Банковића) обрађивала упоредноправни аспект проблема, док су друга четири референта усредсредила пажњу на југословенске проблеме (проф. Радомир Лукић обрадио је материјалан појам општих правних аката, проф. Велимир Иванчевић поделу нормативне функције по Уставу од 1946 и Уставном закону од 1953, а др Александар Фира и проф. Никола Стјепановић поделу ове функције по Уставу СФРЈ, и то први између Савезне скупштине и Савезног извршног већа, а други између Савезне скупштине и савезних органа управе). Најзад, у последњем, деветом реферату др. Стеван Врачар је расправљао проблем о бирократизацији нормативне делатности централних представничких тела.

Саветовању, коме је председавао проф. Јован Ђорђевић, присуствовало је близу сто позваних стручњака из целе Југославије из реда научних радника, савезних и републичких функционера, чланова врховних и уставних судова и др. Преко тридесет њих је узело учешћа и у дискусији.

На Саветовању је од стране свих учесника поздрављена иницијатива Института за упоредно право да организује овакво једно саветовање и изражена жеља да оно буде само прво у низу сличних. Скупштински систем који функционише у нас захтева да се што прецизније утврде права и ду-

жности појединих органа различитих друштвено-политичких заједница, при чему се посебно истиче потреба прецизирања надлежности за доношење појединих категорија нормативних аката, као и дефинисања и утврђивања материјалног појма тих аката. На тај начин би се избегла колебања у пракси односно одступања од слова Устава до којих је до сада долазило.

Упоредноправна обрада проблема поделе нормативне функције показала је да у савременој држави уопште, без обзира на примењени систем владавине, постоји јака тенденција ка превласти извршне власти над представничким телом која доводи и до све већег јачања нормативне функције егzekутиве. У рефератима констатовано је постојање ове тенденције и у нас и изнет низ примера. Исто тако, нарочито у дискусији, указано је на многе случајеве недоследне па и погрешне примене појединих категорија нормативних аката при регулисању дате материје. На Саветовању је истакнуто да се, упркос неизбежности признавања одређених надлежности извршним и управним органима у доношењу нормативних аката, не сме изгубити из вида да је само закон израз опште воље и да се јачање улоге Скупштине као представника те воље може постићи и путем обезбеђења од захвата извршних и управних органа у регулисање материје резервисане за закон.

С друге стране, и у рефератима и у излагању многих учесника у дискусији подвучена је потреба да се у оквиру нормативне делатности самих извршних и управних органа спроведе разграничење између појединих категорија тих аката путем прецизирања њихове дефиниције, материјалног појма, ко их и по коме поступку доноси, каквом правном снагом они располажу и сл. — чиме би се отклонила сва досадашња колебања у пракси.

Сви ови проблеми добијају, по мишљењу учесника Саветовања, посебан значај с обзиром на режим уставности и законитости и улогу Уставног суда по Уставу СФРЈ у обезбеђењу тог режима. — Исто тако, на Саветовању је изнета идеја да би, имајући у виду развој тзв. аутономног права у нас, проблематику проучавања нормативних аката ваљало проширити и на проучавање статута и других општих аката радних организација.

На крају Саветовања нису доношени никакви формални закључци али је постигнута једногласност о потреби да се са материјалом са Саветовања упознају надлежни органи, као и да се образује посебна комисија, састављена од позваних стручњака заинтересованих за ову проблематику чији би задатак био да теоријски обради читав систем општих правних аката у нас и поднесе своје предлоге за примењивање овог система у пракси — Институт за упоредно право је замољен да за предмет свог следећег саветовања које би могло да буде организовано у току 1965, узме поделу нормативне функције између органа различитих друштвено-политичких заједница (од федерације до општине).

Цео материјал са Саветовања (реферати и дискусија) биће објављен у следећем броју Архива за правне и друштвене науке.

М. Ј.

ОДБРАНЕ ДОКТОРСКИХ ДИСЕРТАЦИЈА НА ПРАВНОМ ФАКУЛТЕТУ У БЕОГРАДУ. — Војин Савић, асистент Института за међународну политику и привреду у Београду, одбранио је 23 септембра 1964 своју докторску дисертацију „Јавне финансије у земљама у развоју“.

Милан Јовановић, докторанд права, одбранио је 15 октобра 1964 своју докторску дисертацију „Режим војног ваздухоплова по међународном и унутрашњем праву“.

Момир Стојковић, асистент Високе школе политичких наука у Београду, одбранио је 9 новембра 1964 своју докторску дисертацију „Дунавска комисија“.

Ђорђе Лупшић, докторанд права, одбранио је 27 новембра 1964 своју докторску дисертацију „Арбитража у међународној трговини“.

Асен Групче, судија Уставног суда Југославије, одбранио је 3 децембра 1964 своју докторску дисертацију „Материјална одговорност државе и других јавноправних субјеката по праву СФРЈ“.

Предраг Шулејић, асистент Правног факултета у Београду, одбранио је 12 децембра 1964 своју докторску дисертацију „Осигурање од грађанске одговорности“.

Стана Ђукић, докторанд права, одбранила је 16 децембра 1964 своју докторску дисертацију „Посебни управни поступци у нашем правном систему“.

Илија Јовановић, докторанд права, одбранио је 16 децембра 1964 своју докторску дисертацију „Одговорност лица за штету коју учине лица у служби и послу органу и радној заједници“.

Верољуб Рајовић, асистент Правног факултета у Београду, одбранио је 17 децембра 1964 своју докторску дисертацију „Улога јавног тужиоца у грађанском судском поступку СФРЈ“.

Мате Ореч, докторанд права, одбранио је 18 децембра 1964 своју докторску дисертацију „Правне основе међународне пропаганде у савременим условима и суверенитет државе“.

Милорад Јончић, докторанд права, одбранио је 24 децембра 1964 своју докторску дисертацију „Појам, облици и правна природа награђивања према раду службеника управе“.

Милорад Дрењанин, докторанд права, одбранио је 27 децембра 1964 своју докторску дисертацију „Друштвени обрачун рада у правном систему СФРЈ“.

Илија Костић, докторанд права, одбранио је 29 децембра 1964 своју докторску дисертацију „Грађанин и народна одбрана“.

Бранко Мириловић, асистент Правно-економског факултета у Приштини, одбранио је 30 децембра 1964 своју докторску дисертацију „Незвано вршење туђих послова“.

Верица Симовић, докторанд права, одбранила је 30 децембра 1964 своју докторску дисертацију „Криминалитет жена — с посебним освртом на криминалитет жена у Србији“.